

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 334/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou PIHORŇA, LENÁRT, JAŠŠO, s. r. o., Hrnčiarska 29, Košice, IČO 50 453 785, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ján Jaško, LL.M., proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 45/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 45/2019 (aktuálne vedenom pod sp. zn. 5 Co 100/2022) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 100/2022 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **je** mu Krajský súd v Bratislave **povinný** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **je** jej Krajský súd v Bratislave **povinný** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **493,10 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu
6. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a ich argumentácia

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 23. mája 2022, prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 334/2022 z 28. júna 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú priznať každému finančné zadosťučinenie vo výške 4 000 eur a náhradu trov konania Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“).

2. V napadnutom konaní sťažovatelia vystupujú ako žalobcovia a jeho predmetom je ochrana osobnosti. Odvolanie vo veci samej podali sťažovatelia v októbri 2018, pričom v čase podania ústavnej sťažnosti o ňom nebolo rozhodnuté. Od doručenia repliky žalovanému v júli 2018 v spise nepribudli žiadne úkony a súd nekonal, nenariadil ani jedno pojednávanie. Jeho prvotným úkonom bola výzva z februára 2022 právnenému zástupcovi na odstránenie procesného nedostatku a následné vrátenie spisu Okresnému súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) na odstránenie vady konania. Medzi podaním odvolania a touto výzvou krajského súdu predstavuje obdobie nečinnosti 40 mesiacov.

3. Sťažovatelia v dôsledku nečinnosti súdu trpia právnou neistotou. Nie sú vykonávané úkony smerujúce k vyriešeniu veci samej. Prieťahy sú zapríčinené výlučne súdom, pretože procesné strany vykonali všetky požadované úkony smerujúce k vyriešeniu veci riadne a včas. Účastníci nezapríčinili žiadne prieťahy ani omeškanie, súd ich nemusel vyzývať na poskytnutie dodatočnej súčinnosti, svoje povinnosti si plnili v stanovenej lehote. Celkovo odvolacie konanie trvá od roku 2018 už 4 roky. Podľa obsahu súdneho spisu nemožno hovoriť o takej právnej a faktickej zložitosti veci, ktorá by mohla byť príčinou nečinnosti v trvaní 40 mesiacov.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľov

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

4. Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti odkázal na stanovisko sudkyne spravodajkyne z 11. augusta 2022. Vec napadla odvolaciu súdu 22. februára 2019. Z dôvodu absencie plnomocenstva pre advokáta odvolateľov bola 18. februára 2022 vybavená „inak“, vrátením veci bez rozhodnutia súdu prvej inštancie. Spis bol vrátený krajskému súdu späť 24. júna 2022 a je aktuálne vedený pod sp. zn. 5 Co 100/2022. Sudkyňa spravodajkyňa po návrate z dovolenky na zotavenie (jún až júl 2022) požiadala 3. augusta 2022 informatika o spresnenie stanoviska k doručovaniu mailu Advokátskej kancelárie Herceg do podateľne okresného súdu. K žiadosti sa vyjadrilo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky 4. augusta 2022. Vec bola vybavená 8. augusta 2022 a prebieha lehota na vypracovanie rozhodnutia. V priebehu rokov 2020 a 2021 sudkyňa spravodajkyňa čerpala „pandemickú OČR“ v rozsahu 174 dní bez zastavenia nápadu. Vo februári a v marci 2022 bola v trvaní jedného mesiaca „na karanténe a covid PN“. Nejde o vec,

ktorú treba vybavovať prednostne, poukázala na stav vecí v oddelení v čase nápadu tejto veci. Krajský súd netrval na ústnom pojednávaní.

II.2. Replika sťažovateľov:

5. Podľa sťažovateľov od 30. júla 2018 trvalo pol roka, kým bol spis postúpený krajskému súdu 22. februára 2019. Následne súd vo veci nevykonal žiaden úkon až do 18. februára 2022. K odkazu krajského súdu na čerpanie „*pandemickej OČR*“ a na ochorenie COVID-19 uviedli, že prítomnosť tohto ochorenia je zaznamenaná od marca 2020. To predstavuje rok, keď súd nekonal žiadny úkon bez akéhokoľvek odôvodnenia. Ani skutočnosť, že senát bol nekompletný, nie je dôvodom na to, aby súd nekonal, resp. aby došlo k porušeniu základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov. Sťažovatelia si vyčíslili trovy právneho zastúpenia vo výške 738,47 eur.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Sťažovatelia namietajú porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zbytočnými prietahmi v nimi iniciovanom civilnom spore, ktorý nie je skončený vo veci samej.

III.1. K porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

7. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez prietáhov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019). Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07). Krajský súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, aby smeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzali v predmetnej veci počas odvolacieho konania.

8. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

9. Vo vzťahu k prvému kritériu ústavný súd zistil, predmetom konania je rozhodovanie o ochrane osobnosti (o uverejnenie opravy v denníku a o zaplatenie sumy 2 000 eur ako náhrady nemajetkovej ujmy každému zo sťažovateľov, pozn.). Vo všeobecnosti ide o štandardnú agendu súdov a druh konania, ktorého povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (I. ÚS 158/04, II. ÚS 146/2012).

10. V konkrétnostiach tohto prípadu po právnej stránke nejde o zložitú vec. Predmetom odvolania boli námietky proti vydanému rozsudku pre zmeškanie. Ani po skutkovej stránke ústavný súd nezistil prvky zložitosti. Krajský súd napokon ani výslovne neuviedol takúto obranu.

11. Právoplatné rozhodnutie o žalobe, resp. o odvolaní pre sťažovateľov nepochybne subjektívne malo význam, ústavný súd sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie o ochrane osobnosti v dôsledku mimoriadne citeľného možného zásahu do sféry osobnostných práv a slobôd musí posudzovať prísnejšie ako štandardné veci (m. m. II. ÚS 32/03, II. ÚS 209/2012).

12. Pokiaľ ide o kritérium správania sťažovateľov, ústavný súd nezistil, že by priamo vo vzťahu k rozhodovaniu krajského súdu spôsobili omeškanie vo veci, krajský súd im neadresoval žiadne výzvy. Nepriamo sťažovatelia zadali príčinu na vrátenie veci krajským súdom súdu prvej inštancie na doplnenie riadneho plnomocenstva, pretože ho napriek predchádzajúcej výzve z 20. februára 2018 súdu v určenej lehote nepredložili a urobili tak až na opakovanú výzvu z apríla 2022, ktorá nasledovala po pokyne krajského súdu. Správanie sťažovateľov je možné zohľadniť pri úvahách o primeranosti finančného zadost'učinenia.

13. V súvislosti s hodnotením samotného postupu všeobecného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd poukazuje na obsah súdneho spisu, ktorý v zásade potvrdzuje priebeh konania opísaný sťažovateľmi a krajským súdom. Účastníci sa na popise napadnutého konania zhodli. Ústavný súd preto vychádzal z priebehu konania ako z nespornej skutočnosti bez potreby detailnejšieho reprodukovania úkonov. Len na doplnenie ústavný súd uvádza, že spisový materiál s pokynom krajského súdu z 18. februára 2022 bol súdu prvej inštancie vrátený až 8. apríla 2022.

14. V posudzovanom prípade možno primeranosť dĺžky konania v súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (v ktorých obsahu nie je zásadný rozdiel) postupom krajského súdu posudzovať najskôr od predloženia spisu 22. februára 2019. Ústavný súd bol viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu sťažovateľov [§ 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], ktorí obdobie nečinnosti vymedzili od októbra 2018, resp. od júla 2018. V tomto období ale krajský súd nemal možnosť nijako ovplyvniť dĺžku konania. Následné obdobie od 8. apríla 2022 (vrátenie spisu okresnému súdu) až do 24. júna 2022 (opätovné predloženie spisu krajskému súdu) rovnako nemožno bez ďalšieho pričítať krajskému súdu, pretože spis sa nachádzal na okresnom súde na realizáciu pokynu krajského súdu.

15. Ústavný súd konštatuje, že od predloženia odvolania so súdnym spisom krajskému súdu vo februári 2019 do vrátenia spisu súdu prvej inštancie s pokynom krajského súdu v apríli 2022 uplynuli 3 roky a 1 mesiac a po opätovnom predložení spisu krajskému súdu uplynul do rozhodnutia krajského súdu 1 mesiac. Krajský súd naplní úlohu v odstránení právnej neistoty nielen prijatím rozhodnutia, ale až jeho vyhotovením a vrátením spisu súdu prvej inštancie. V čase podania ústavnej sťažnosti teda uplynuli 3 roky a 1 mesiac, počas ktorých krajský súd neuskutočnil žiadne úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej o podanom odvolaní. Materiálne ide v prípade opakovaného predloženia spisu krajskému súdu o to isté odvolacie konanie proti tomu istému rozsudku, a to až do právoplatného skončenia odvolacieho konania, a preto na toto obdobie ústavný súd nahliadal ako na jeden celok, v ktorom sa vyskytla nečinnosť.

16. Ústavný súd vzal pri posudzovaní postupu krajského súdu do úvahy aj všeobecne známu skutočnosť, že mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 ovplyvnili aj riadnu

činnosť súdov od marca roku 2020. Napadnuté konanie do podania ústavnej sťažnosti však prebiehalo len v písomnej forme bez potreby priameho kontaktu so stranami.

17. Pokiaľ ide o obranu krajského súdu spočívajúcu v argumentácii o vnútorných organizačných pomeroch súdu či subjektívnych dôvodoch sudcu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

18. Ústavným súdom zistené skutočnosti sú postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska neakceptovateľná. Postup krajského súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľov, čo platí aj za stavu, keď bolo vo veci rozhodnuté 8. augusta 2022. Svojou neospravedlnenou nečinnosťou krajský súd prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd vyslovil, že tieto práva sťažovateľov porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

20. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia prikázal krajskému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov, pretože v čase vydania tohto nálezu nebolo vyhotovené jeho rozhodnutie a vec vrátená súdu prvej inštancie (výrok 2 nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Sťažovatelia sa každý v ústavnej sťažnosti domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur, čo odôvodňujú primeranosťou zadosťučinenia vo výške 100 eur za 40 mesiacov prieťahov.

23. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju judikatúru a zásadu spravodlivosti, ako aj skutočnosť, že sťažovatelia mohli dôvodne pociťovať právnu neistotu spôsobenú neúčinným postupom krajského súdu. Do úvahy zobral tiež celkovú dĺžku konania, postoj a správanie sťažovateľov v súdnom konaní. Zohľadnené bolo aj zavinenie súdu vo vzťahu k možnostiam urýchliť svoje konanie. Ústavný súd dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie v tejto veci predstavuje sumu 1 000 eur (body 3 a 4

výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia ústavný súd nevyhovel (bod 6 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal s'ťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 493,10 eur.

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). S'ťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej s'ťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca s'ťažovateľov je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) ako jej platiteľ, preto bola výsledná suma zvýšená o príslušnú sadzbu DPH. Odmenu za tretí úkon (replika z 9. septembra 2022) ústavný súd nepriznal. Právny zástupca s'ťažovateľov v tomto podaní iba zopakoval skutočnosti už skôr uvedené v ústavnej s'ťažnosti, ktoré nemali vplyv na rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej.

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu